

A. K.

"American Journal of Sociology"

Przegląd Socjologiczny Sociological Review 10, 821-830

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

głosi ideę braterstwa słowacko-czeskiego. W artykule *Masaryk a rewolucja 1848 r.* Miloslav Trapl referuje poglądy Masaryka na wydarzenia czeskie 1848 roku na tle i w zależności od sytuacji ogólnoeuropejskiej. Wreszcie w ostatnim z artykułów tego działu pt. *Spoleczna funkcja wsi czechosłowackiej po zniesieniu pańszczyzny w 1848 roku* Tomáš Čep omawia sytuację wsi czechosłowackiej przed zniesieniem pańszczyzny i samodzielność chłopów w organizowaniu nowych form życia na wsi po uwłaszczeniu. Dział zamykają nadesłane do redakcji z okazji 600-lecia Uniwersytetu Praskiego listy gratulacyjne szeregu naukowców z krajów europejskich i z Ameryki.

Dział „Krytyczny przegląd książek i czasopism“ dzieli się na następujące podziały: Socjologia ogólna, Glossy do etnosocjologicznej literatury, Socjologiczne i społeczno-ekonomiczne problemy Polski, Z problemów polityki i prawa, Problemy socjalizmu, pracy i robotnika, Socjologia sztuki, Socjologia wychowania, Socjologia dziennikarstwa, Źródła poznania socjologicznego. Oprócz licznych recenzji z nowo wydanych prac czechosłowackich i zagranicznych, a nawet powieści (w dziele „Źródła poznania socjologicznego“) dział ten zawiera kilka artykułów oryginalnych jak Blahy: „W obronie socjologii“, Ant. Štefanka „Socjologiczne badania Słowacji“ Dra Hajka „Higiena w górnictwie“.

Zeszyt zamyka dział wiadomości drobnych w którym między innymi znajdujemy omówienie działalności naukowej prof. dra Čepa i sprawozdanie z działalności naukowej Towarzystwa Socjologicznego im. Masaryka w Brnie oraz bibliografię.

R. S.

PRZEGLĄD CZASOPISM AMERYKAŃSKICH

„AMERICAN JOURNAL OF SOCIOLOGY“

Vol. LIII. (1947—1948).

No. 1. July, 1947.

Pierwszy zeszyt 53 tomu czasopisma przynosi 5 artykułów różnej treści.

Peter A. Munch, wykładowca socjologii na uniwersytecie w Oslo przebywający czasowo w Stanach Zjednoczonych jako stypendysta Fundacji Rockefellera, zamieszcza artykuł pod tytułem: *Tristan de Cunha. Styczności kulturalne w izolowanej społeczności*. Studium to opiera się na badaniach przeprowadzonych przez autora na małej wysepce atlantyckiej położonej na szerokości Cape Town. Zasadniczym rysem życia społeczności mieszkańców wysepki jest odizolowanie jej od zewnętrznego świata. Społeczność tę charakteryzuje przy dużej różnorodności typów antropologicznych całkowita jednolitość kulturalna. Autor stara się wyjaśnić tę jednolitość historią wczesnego okresu osadnictwa; w historii tej znajduje on źródła konformizmu społecznego, zwarłości grupy, jej egalitaryzmu.

Read Bain w artykule: *Socjologia jako nauka przyrodnicza* występuje przeciwko tendencjom do odmawiania socjologii i naukom społecznym w ogóle charakteru „prawdziwej nauki“ i przeciwstawiania im wiedzy przyrodniczej jako jedynie naukowej w całym tego słowa znaczeniu. Argumentuje on, iż

zjawiska społeczne są zjawiskami naturalnymi, mogą więc być badane za pomocą nauk o naturze. Zdaniem autora metoda przede wszystkim wyróżnia poznanie naukowe od wszelkiej innej wiedzy. Nauka polega na metodzie formułowania uogólnień pozwalających na przewidywanie i przewyższających wnioski zdrowego rozsądku w ścisłości i użyteczności. Tego rodzaju definicja obejmuje nauki przyrodnicze na równi z socjologią, która w coraz to większym stopniu umożliwia przewidywanie. Socjolog zdaniem autora pod żadnym względem nie znajduje się w gorszej sytuacji, aniżeli badacze z dziedziny nauk przyrodniczych. Może — jak oni — posługiwać się eksperymentem, operować narzędziami. Rzeczywistość, którą bada, nie jest bardziej złożona od ich rzeczywistości. Możliwość socjologicznego przewidywania nie rozciąga się na wszystkie zjawiska, ale nie w innej sytuacji są pod tym względem badacze przyrody, fizycy i biologowie. Przewidywanie w dziedzinie społecznej posiada zaś ogromną wartość, dlatego w obecnej chwili nabiera szczególnej aktualności kształcenia socjologiczne. „Natychniastowe szkolenie w teoretycznej i stosowanej socjologii najdoskonalszych umysłów całego świata, użytkowanie bilionów na ten cel, nie zaś na flotę wojenną i bomby atomowe, może powstrzymać tragiczny pęd świata zmierzającego wyraźnie ku pierwszej wojnie atomowej“.

Laura Thompson i Alice Joseph przedstawiają dwie odmienne społeczności Indian Hopi w artykule: *Nacisk kultury białych na osobowość i kulturę Indian*. Autorki odnajdują przyczyny odmiennych skutków cywilizacyjnego wpływu wywartego na obie badane zbiorowości w różnicach częstości, trwałości i charakteru kontaktu z białymi. Dezintegrację, jakiej uległa jedna ze społeczności, wiążą autorki z załamaniem się pod wpływem kontaktów z białymi systemu ceremonialnego stanowiącego według ich tezy zasadniczy czynnik równowagi w układzie społecznym matrylinearnych klanów Hopi.

Socjologicznym aspektem pewnych zjawisk demograficznych zajmują się dwa artykuły zawarte w tym zeszycie. W. A. Anderson w pracy: *Rozmieszczenie w czasie narodzin dzieci w rodzinach absolwentów uniwersytetu* poddaje analizie statystycznej wzrost rodzin absolwentów uniwersytetu Cornell z lat 1919, 1920 i 1921. Badając odstęp czasu, jaki upłynął od momentu zawarcia małżeństwa do narodzin pierwszego dziecka, oraz odstęp pomiędzy kolejnymi urodzinami autor próbował ustalić, w jakim stopniu rozmieszczenie narodzin w czasie zależy od czynnika biologicznego w jakim zaś od społecznego.

Zjawiska demograficzne miały również za przedmiot badania Christophera Tietze nad płodnością w Puerto-Rico. Kraj ten posiada wysoką stopę narodzin (40 pro mille w roku 1938). Świadomość niebezpieczeństwa przeludnienia spowodowała powołanie przez czynniki rządowe i społeczne szeregu instytucji kontroli urodzin. Również dobrowolna sterylizacja znajduje w Puerto-Rico szerokie zastosowanie.

Oprócz wymienionych artykułów zeszyt 1 tomu LIII zawiera kronikę oraz dział recenzji.

No. 2. September 1947.

George A. Lundberg: *Socjologia przeciwko dialektycznemu immaterializmowi*. Artykuł ten dostarcza nowych argumentów w dyskusji sprowoko-

wanej przez książkę Lundberga *Can Science Save Us?* Autor zaprzecza twierdzeniu, według którego metody i pojęcia nauk społecznych są ściśle uzależnione od historycznych przemian i ulegają przekształceniu w ślad za zmianami ustroju. Oponuje przeciwko uznawaniu nauki za wyłączny produkt zmieniających form ekonomicznych i społecznych. Przyjmując utarte przekonanie o historycznym uwarunkowaniu nauki, dowodzi on, że systemy naukowe należą zarazem do naczelných systemów kulturalnych i że wywierają one na rozwój historyczny wpływ daleko silniejszy aniżeli przemijające prądy ideologiczne. Według Lundberga zadaniem socjologów amerykańskich *jako uczonych* jest uchronić się przed skutkami działania wojennej propagandy i śledzić w aktualnych politycznych wydarzeniach odbicie ogólnych procesów społecznych.

Harold L. Sheppard: *Kupiec murzyński. Studium z dziedziny murzyńskiego antysemityzmu*. Znane zjawisko antysemityzmu objawiającego się wśród miejskiej ludności murzyńskiej bada autor na terenie Chicago biorąc pod uwagę w szczególności wzajemne stosunki dwóch stowarzyszeń handlowych w tym mieście, z których jedno skupiało Murzynów i Żydów, drugie wyłącznie Murzynów. Badania doprowadziły autora do wniosku, że antysemityzm murzyński jest wynikiem przemian struktury klasowej społeczności murzyńskiej i związanego z tymi przemianami rozbudzenia się aspiracji gospodarczych. Kupcy murzyńscy stykający się w sferze swej działalności ekonomicznej z kupcami żydowskimi jako konkurentami stanowią tę kategorię społeczną, w obrębie której rodzi się ruch murzyńskiego antysemityzmu.

Martin R. Katz: *Hipoteza co do uprzedzeń antymurzyńskich*. Autor zajmował się pomiarem postaw w stosunku do Murzynów u grupy młodzieży ze szkoły średniej sekty Adwentystów Dnia Siódmego. Badania wykazały wysoką korelację pomiędzy poglądami młodzieży oraz poglądami obserwowanymi przez badanych u ich rodziców, nauczycieli i kolegów. Korelacja pomiędzy poglądami badanych i poglądami środowiska była wyższa u jednostek tolerancyjnie nastawionych aniżeli u nietolerancyjnych. Charakterystyczny fakt, iż tolerancyjność okazała się u badanych właśnie postawą konformistyczną, tłumaczy Katz specyficzną sytuacją społeczną grupy (sekty), do której należeli badani.

Kazuya Matsumiya: *Organizacja rodziny we współczesnej Japonii*. Postępująca industrializacja i urbanizacja Japonii powoduje zanikanie tradycyjnych form wielkiej rodziny skupiającej w jednym gospodarstwie domowym kilka pokoleń. Coraz częstszy jest fakt porzucania domu ojcowskiego przez dorosłych synów wstępujących w związki małżeńskie. Japońska rodzina patriarchalna zanika; mimo to przeciętna rodzina japońska wciąż jeszcze jest większa od europejskiej ze względu na obyczaj współzamieszkiwania krewnych.

Theodor Abel: *Biogramy i ich użytkowanie*. Biogramami nazywa autor autobiografie członków ściśle określonych grup społecznych napisane z uwzględnieniem specjalnych dyrektyw co do treści i służące dla dostarczenia masowych danych. Autor przypomina badania socjologów polskich, Fl. Znanieckiego i J. Chałasińskiego postępujące się materiałem dostarczonym przez biogramy. Podaje on w tłumaczeniu angielskim odezwę Państwowego Instytutu Kultury Wsi i „Przysposobienia Rolniczego“ zawartą w *Młodym Pokoleniu Chło-*

pów J. Chałasińskiego jako wzór apelu wzywającego do dostarczenia tego typu materiału. Autor uważa biogramy za ważną podstawę badań socjologicznych; sam opierał się na materiale autobiograficznym tego typu w swej pracy: *Why Hitler Came to Power* (New York 1938, Prentice Hall Book Co.).

Hornell Hart i Współpracownicy: *Klasyfikacja artykułów z dziedziny nauk społecznych według stopnia ich sprawdzalności*. Artykuł ten przedstawia wyniki pomiarów stopnia sprawdzalności 55 artykułów z trzech wybranych zeszytów czasopism: „American Sociological Review“, „Journal of Abnormal and Social Psychology“ oraz „Political Science Quarterly“. Porównanie zestawień dokonanych przez dr. Harta i jego współpracowników wykazało wysoką korelację pomiędzy ocenami poszczególnych badaczy (od .712 do .940). Badania referowane w tym artykule wchodzą w zakres prac podejmowanych przez dr. H. Harta w dążeniu do uściślenia metod nauk społecznych.

Ben Karpman: *Spojrzenie psychiatry na nauki społeczne*. Autor, naczelny psychoterapeuta szpitala św. Elżbiety w Waszyngtonie, rozważa zarzuty stawiane jego pracy: *Case Studies in the Psychopathology of Crime* (Waszyngton, 1944. Medical Science Press) przez specjalistów z dziedziny nauk społecznych. Podkreśla on różnice występujące w ujęciu tego samego materiału przez lekarza psychopatologa, który stosuje podejście indywidualizujące i kieruje się celem terapeutycznym oraz podejściem badacza społecznego kładącego nacisk na względy społeczne i dążącego do obiektywnego opisu.

No. 3. November, 1947.

Charles E. Merriam: *O oddziaływaniu fizyki i polityki*. Artykuł ten zawiera tekst ostatniego wykładu wygłoszonego przez emerytowanego profesora na uniwersytecie w Chicago. Autor rozważa społeczne implikacje ostatnich odkryć atomowych. Ogromne możliwości natury technicznej związane z tymi odkryciami stawiają świat wobec alternatywnych rozwiązań, z których jednym jest ustanowienie międzynarodowej organizacji kontroli użytkowania energii atomowej, drugim zaś wojna światowa grożąca powszechnym zniszczeniem.

Arthur K. Davis: *Niektóre źródła amerykańskiej wrogości wobec Rosji*. Autor bierze pod uwagę tylko pewne przyczyny amerykańsko-rosyjskiego antagonizmu. Zaznacza, że wyklucza z rozważań racjonalne przyczyny konfliktu, jak np. rywalizacja polityczna i gospodarcza wynikła między innymi z dążenia Ameryki do opanowania światowych rynków zbytu. Zajmuje się on jedynie irracjonalnymi źródłami niechęci, które dzieli na trzy kategorie: etnocentryzm instytucjonalny, instytucjonalna rywalizacja oraz poszukiwanie kozłów ofiarnych. Pierwsza z przyczyn niechęci wiąże się z różnicą ostatecznych systemów wartości uznawanych przez oba kraje. Drugim źródłem antagonizmu jest właśnie rywalizacja powstająca na tle podobieństw systemu politycznego i tendencji społecznych istniejących pomiędzy obu krajami: „...Rosji udało się rozwiązać pomyślnie problemy tego rodzaju, co kwestia mniejszości etnicznych, bezrobocie, szerszy udział kobiet w życiu gospodarczym i społecznym — pisze Davis. — Podejrzanie, że Rosjanie lepiej operują pewnymi wartościami, dla których uznanie głosi Ameryka, powoduje obudzenie poczucia błędu przerażające się następnie w nienawiść do Rosji, która pragnie „zakasować“ Stany

Zjednoczone. Silne pragnienie wyższości wywołuje u Amerykanów nadwrażliwość na zarzuty niższości pod jakimkolwiek względem i czyni ich skłonny do przypisywania innym niższości“ (str. 177). Trzecim wreszcie źródłem niechęci jest dążenie do znalezienia na zewnątrz przedmiotu silnych uczuć negatywnych dla odwrócenia uwagi od wewnętrznych konfliktów. „Antysowieckie nastroje mogą odgrywać rolę mechanizmu kompensującego braki integracji w Ameryce“ (str. 174). Na zakończenie swego artykułu autor stawia hipotezę co do przyczyn konfliktów występujących po wojnie pomiędzy dawnymi aliantami i konkluduje uwagą co do roli socjologicznych badań podobnych konfliktów: „Szersze zrozumienie tych i temu podobnych przyczyn sowiecko-amerykańskiego antagonizmu może przyczynić się do złagodzenia konfliktu. Oczywiście jest potrzeba systematycznego kształcenia narodów dla pokojowych stosunków wzajemnych“ (str. 183). W realizowaniu tego zadania widzi autor możliwość praktycznego wykorzystania umiejętności socjologicznych.

Ta Chen: *Podstawowy problem chińskich klas pracujących*. Socjo-ekonomiczny rozwój Chin w okresie powojennym doprowadził do zmiany tradycyjnych stosunków pomiędzy pracodawcami i robotnikami. Ostatnio robotnicy chińscy zaczęli zawiązywać organizacje zawodowe na wzór europejskich. Jakkolwiek jednaki skutki ruchu zawodowego okazały się pozytywne, nie zyskał on jeszcze popularności wśród szerokich mas.

Beulah Ong Kwok: *Praca zawodowa Chińczyków urodzonych w Ameryce posiadających wyższe wykształcenie*. Autorka wykazuje na podstawie danych dotyczących 1/3 ogółu urodzonych w Ameryce Chińczyków, którzy ukończyli wyższe studia w latach 1920—1942, że młodzież chińska z wyższym wykształceniem obiera głównie pracę w wolnych zawodach, rzadziej zaś niż młodzież biała o podobnym wykształceniu zwraca się do przemysłu lub handlu.

N. S. Timasheff: *Definicje w naukach społecznych*. Autor wskazuje warunki, jakie musi spełniać wszelka definicja naukowa, następnie zaś dokonuje przeglądu definicji najczęściej używanych w naukach społecznych. Definicje te klasyfikuje on w czterech typach: werbalne, indukcyjne, narzucone (imposed) oraz operacyjne. Jako przykład stosowania definicji drugiego typu wskazuje on procedurę Thrashera w jego studium o bandach. Typ trzeci „z największym stopniem świadomości“ stosował Petrażycki, następnie zaś pod jego wpływem Sorokin i Gurvitch. Definicjami operacyjnymi posługują się wśród socjologów między innymi Lundberg, Dodd i Chapin. W praktyce stosuje się zresztą zazwyczaj różnego rodzaju definicje łącząc je w zależności od wymagań narzuconych przez typ badań.

Milton M. Gordon. „*Kitty Foyle*“ i klasa jako pojęcie kulturalne. Artykuł ten stanowi fragment obszerniejszej pracy mającej za przedmiot zagadnienie klasy w powieści amerykańskiej. Analizując postać bohaterki popularnej ostatnio powieści autor dochodzi do wniosku, że pojęcie klasy może być traktowane z pożytkiem jako wskaźnik różnic kulturalnych: stylu życia, sposobu ubierania się, mieszkania, sposobu wyrażania się, myślenia.

No. 4. January, 1948.

Zeszyt 4 pięćdziesiątego trzeciego tomu, pierwszy jaki ukazał się w roku 1948, otwiera artykuł Talcott Parsonsa i Bernarda Barbera: *Socjologia w latach 1941—1946*. Artykuł ten kreśli obraz socjologii amerykańskiej w pięcioleciu obejmującym okres wojny. Autorzy przedstawiają najpierw sytuację, jaką wykształcenie socjologiczne daje na amerykańskim rynku pracy, zwracając zwłaszcza uwagę na wyzyskiwanie socjologicznych kwalifikacji w okresie wojennym. Następnie charakteryzują wpływ wojny na akademickie zatrudnienia socjologów amerykańskich oraz na ruch wydawniczy w dziedzinie nauk społecznych. W końcu przedstawiają naczelną problematykę i kierunki prac socjologii amerykańskiej lat ostatnich.

Edward Nelson Palmer: *Styczności kulturalne i wzrost ludności*. Autor zwraca uwagę na zjawisko szybkiego wzrostu ludnościowego krajów pozaeuropejskich w wyniku kontaktu z cywilizacją europejską. Rozrost ten grozi zakłóceniem równowagi pomiędzy liczbą ludności i rozporządzalnymi środkami wyżywienia. Autor analizuje przyczyny nadmiernego wzrostu ludności i stwierdza konieczność poddania kontroli ruchu ludności w krajach zagrożonych przeludnieniem.

Meyer F. Nimkoff i Arthur L. Wood w artykule: *Flirt i osobowość* referują wnioski z badań nad flirtem przeprowadzonych wśród młodzieży jednego z kolegów na wchodzie Stanów. Ustalają oni zależności między typem uprawianego flirtu a osobowością badanych.

Harold T. Christensen: *Płodność rodzin mormońskich. Przegląd opinii studentów*. Badania przeprowadzone na Uniwersytecie Brigham Younga w sprawie poglądów na pożądaną wielkość rodziny wykazały, że młodzież mormońska odbiega w poglądach na tę sprawę zarówno od młodzieży amerykańskiej innych wyznań jak od starszego pokolenia mormonów. Liczba dzieci w rodzinie uznawana przez badanych za optymalną wyższa jest od liczby wymienianej przez młodych Amerykanów innych wyznań, lecz niższa od ilości dzieci w tradycyjnych rodzinach mormońskich.

Hugh Mullen: *Mit służby zawodowej*. Analizując rolę armii w strukturze społecznej Ameryki autor zwraca uwagę na funkcje armii zawodowej jako ośrodka krystalizującego w stosunku do sił zbrojnych powołanych w momencie narodowego zagrożenia na zasadzie powszechności obowiązku służby wojskowej. Badając elementy stanowiące o wewnętrznej integracji armii zawodowej autor wskazuje na następujące momenty: pokrewieństwo, tradycje, zatrudnienie, poczucie osobistej pewności.

Erwin L. Linn: *Zaległości w splatach ratalnych*. Artykuł zawiera sprawozdanie z badań nad zależnościami pomiędzy zaleganiem ze splatą długów zaciągniętych przy kupnie ratalnym a różnymi czynnikami sytuacji społecznej dłużnika. Celem badań było ustalenie korelacji między zaleganiem ze splatami a wiekiem, stanem cywilnym, miejscem zamieszkania i długością pobytu w jednej miejscowości.

Marshall C. Greco: *Socjoanaliza — nowa metoda kryminologii*. Artykuł zawiera próbkę wywiadu z przestępcą-więźniem przeprowadzonego metodą so-

cjoanalizy. Metoda ta służy celom terapeutycznym. Zadaniem wywiadu jest umożliwienie więźniowi wglądu we własną sytuację życiową i ułatwienie mu określenia tej sytuacji w terminach układu społecznego.

Poza wymienionymi artykułami zeszyt zawiera wspomnienie poświęcone Sidney'owi Webb oraz kronikę i przegląd publikacji.

No. 5, March, 1948.

Oswald Hall. *Szczeble kariery medycznej*. Przez karierę medyczną rozumie autor proces przystosowania się do szeregu instytucji oraz organizacji formalnego i nieformalnego typu składających się na ramy zawodowej praktyki medycznej. Autor wyróżnia kilka faz kariery w badanym zawodzie: narodzenie się ambicji zawodowych, uzyskanie dostępu do instytucji leczniczych, zdobycie klienteli, nawiązanie stosunków koleżeńskich w świecie zawodowym.

John Gillen: *Stosunki „rasowe“ bez konfliktu. Studium miasta w Guatemali*. W wyniku badań nad kulturą i stosunkami pomiędzy metysami — *ladinos* oraz Indianami w mieście San Luis Jilotepeque autor stawia wniosek, że różnice systemów kulturowych dwóch grup rasowych usuwają podstawę do konfliktu rasowego. Antagonizm pomiędzy białą i czarną ludnością Stanów Zjednoczonych powstaje zdaniem autora właśnie na tle wspólnie uznawanych systemów wartości. Guatemalscy *ladinos* i Indianie natomiast żyjący w odmiennych światach kulturowych i, tolerancyjnie nastawieni wobec ich odmienności, nie znajdują przyczyn konfliktu, jak długo pozostają w sferze tradycyjnych systemów wartości.

Neal Gross: *Zmienne kulturalne w społecznościach wiejskich*. Analiza materiałów dostarczonych przez przeglądy kilku społeczności wiejskich wykazuje zależności pomiędzy stopniem izolacji a typem rodziny, systemem społecznego oddziaływania, życiem religijnym i stosunkami w dziedzinie kształcenia. Dla społeczności pozostających w izolacji charakterystyczne jest silne akcentowanie się roli rodziny, nikłość wpływów szkoły, dominacja religii i bezpośredniość stosunków wzajemnych.

Robert S. Platt: *Enwironmentalizm przeciwko geografii*. Krytyka enwironmentalizmu nie jest równoznaczna z krytyką geografii. Geografia zachowuje istotne znaczenie jako gałęź wiedzy o życiu człowieka na ziemi.

Harrison G. Gough: *Socjologiczna teoria w dziedzinie psychopatologii*. Pojęciem podstawowym dla określenia osobnika psychopatycznego jest według autora pojęcie roli społecznej. Zachowanie określone jako psychopatyczne spowodowane jest nieumiejętnością odgrywania ról wyznaczonych jednostce w obrębie jej środowiska. Przyczyna rozdźwięku pomiędzy psychopatą a środowiskiem leży w jego niezdolności do obiektywnej oceny własnego zachowania według kryteriów stosowanych przez grupę.

D. Tomasic: *Ideologie i struktura wschodnio-europejskiego społeczeństwa*. Autor bada związki pomiędzy strukturą społeczną oraz ideologiami społecznymi krajów Europy wschodniej, przyczem analizuje w szczególności ideologię ruchu chłopskiego i partyzanckiego. Jego rozważania opierają się, jak się wydaje, głównie, jeśli nie wyłącznie na materiale dotyczącym Jugosławii, mimo

to formułuje on generalizujące wnioski co do wszystkich krajów Europy wschodniej.

Michael Hakeem: *Uzasadnienie metody Burgessa przewidywania recydywy przestępstwa*. Metoda Burgessa określania prawdopodobieństwa popełnienia przestępstwa przez więźnia zwolnionego przed terminem stanowi skuteczny środek przewidywania powtarzalności przestępstw. Została ona sprawdzona i uzasadniona w dalszych badaniach, które wykazały również jej dużą użyteczność praktyczną.

No. 6. May, 1948.

Majowy zeszyt czasopisma odznacza się jednolitością tematyki. Poświęcony on jest w całości zagadnieniu rodziny. Wybór takiego właśnie tematu pozostaje w związku z konferencją zorganizowaną w maju 1948 roku w Waszyngtonie, mającą za przedmiot zagadnienia związane z aktualnym stanem i życiem rodziny amerykańskiej. Konferencja ta zwołana została pod patronatem 125 różnych instytucji badawczych i społecznych, wśród których znajdowało się również Amerykańskie Towarzystwo Socjologiczne.

W szesnastu artykułach, które zawiera omawiany zeszyt „American Journal of Sociology“ przedstawiciele różnych kierunków i ośrodków socjologicznych rozwijają swe poglądy, referują wyniki badań i przedstawiają aktualny stan studiów nad rodziną amerykańską.

Rozważania otwiera artykuł Ernesta W. Burgessa pt. *Rodzina w zmieniającym się społeczeństwie*, który biorąc za punkt wyjścia zbiorowy tytuł zeszytu: *Rodzina amerykańska* zwraca uwagę na fakt znacznego zróżnicowania typów rodziny w Ameryce. Zróżnicowanie to łatwe do uchwycenia przy powierzchownej obserwacji każe mówić raczej o rodzinach niż o rodzinie amerykańskiej. Głębsza analiza pozwala jednak odkryć pod zewnętrznymi formami różnorodności jednostajność kierunku rozwoju, któremu ulegają wszystkie rodziny, który zaś wyznaczony jest przez proces urbanizacji. Przemiany współczesnej rodziny amerykańskiej wiodą od dawnych wiejskich form instytucjonalnych ku formom nowego typu, wykształconym w środowisku miejskim.

Po tym artykule pełniącym rolę wprowadzenia do tematu następuje osiem szkiców charakteryzujących typy rodzin amerykańskich. Dla wyróżnienia charakterystycznych typów rodzin wzięto pod uwagę dwa kryteria: różnice regionalne i etniczne. Wśród wzorów regionalnych znajduje się charakterystyka tradycyjnej purytańskiej rodziny nowo-angielskiej, rodziny południowców silnie powiązanej węzłami solidarności i opartej na autorytecie, następnie rodziny typowej dla Środkowego Zachodu oraz rodziny z Zachodu najżywiej stosunkowo odbijającej w swej strukturze tradycje pionierskie.

Charakterystyka etnicznie zróżnicowanych typów rodziny obejmuje wzór rodziny murzyńskiej, włoskiej, meksykańskiej i żydowskiej.

Margaret Mead w artykule: *Spojrzenie etnologa na rodzinę amerykańską* zwraca uwagę na rysy charakterystyczne dla rodziny amerykańskiej w ogóle i wyróżniające ją od rodzin, z jakimi spotyka się w swych badaniach etnolog i etnograf.

O rodzinie jako produkcie powstającym w toku społecznego przystosowania do procesów naturalnych pisze L. Guy Brown w szkicu: *Rodzina jako uniwersalny wzór kulturalny*. John Sizjamaki analizuje konfiguracje kulturalne warunkujące zachowanie się jednostki w obrębie narodu, zaś Lawrence K. Frank rozważa znaczenie rodziny dla narodu (*Co rodzina czyni dla narodu*). W. F. Ogburn w artykule: *Wykształcenie, dochód a zwartość rodziny* przedstawia zestawienie statystyczne ilustrujące zależność pomiędzy wykształceniem i wysokością dochodu małżonków a rozwodami.

Charakterystykę badań socjologicznych nad rodziną w okresie ostatnich stu lat przedstawia M. F. Nimkoff w artykule: *Prądy w badaniach nad rodziną*. Przegląd swój rozpoczyna on od monograficznych badań Le Playa, kończy go na najnowszych badaniach charakteryzujących się przede wszystkim dążeniem do kwantytatywnego ujmowania zjawisk.

Niejako na marginesie rozważań, którym poświęcono zeszyt majowy, znajduje się artykuł Arnolda M. Rose: *Zainteresowanie urządzeniami mieszkalnymi dla samotnych mieszkańców miast*.

Spośród nowych prac z dziedziny socjologii i nauk społecznych referowanych i cytowanych w LIII tomie czasopisma zwracają uwagę:

Reich W.: *Mass Psychology of Fascism*. New York 1946. Orgon Institute Press. Str. XXIV + 344. Destler Ch. Mac Arthur: *American Radicalism. 1865—1901*. New London, 1946. Connecticut College. Str. X + 76. Dublin L. I. and A. Lotka: *The Money Value of a Man*. New York. 1946. Ronald Press. VII + 214. Firey W.: *Land Use in Central Boston*. Cambridge 1947. Harvard University Press. Str. XV + 367. Benedict Ruth: *The Chrysanthemum and the Sword. Patterns of Japanese Culture*. Boston. 1946. Houghton Mifflin. Str. VIII + 316. Vontobel Klara: *Das Arbeitsethos des deutschen Protestantismus*. Bern. 1946. Francke Ltd. Str. 162. Commission on Freedom of the Press: *A Free and Responsible Press*. Chicago. 1946. Univ. of Chicago Press. Str. V + 138. Sorokin P. A.: *Society, Culture and Personality: Their Structures and Dynamics. A system of General Sociology*. Str. XIV + 742. Davie M. R.: *Refugees in America. Report of the Committee for the Study of Recent Immigration from Europe*. New York. 1947. Harper and Bros. XXI + 453.

Chapin F. St.: *Experimental Designs in Sociological Research*. New York. 1948. Harper and Brothers. Str. 197. Fairchild H. P. (Editor) *Dictionary of Sociology*. New York. 1948. Philosophical Library. *Unity and Difference in American Life. A Series of Addresses and Discussions*. (Editor Mac Iver R. M.) New York. 1947. Harper and Bros. Str. 168. Stern James: *The Hidden Damage*. New York. 1947. Harcourt, Brace and Co. Str. 406. Flugel J. C.: *Man and their Motives*. New York. 1947. International Universities Press. Str. 289. Chin Lee Grace: *George Herbert Mead: Philosopher of the Social Individual*. New York. 1945. King's Crown Press. Str. VII i 100. Cuber John F.: *Sociology: A Synopsis of Principles*. New York. 1947. D. Appleton-Century Co. Str. XIV i 590. Dodd St. C.: *Social Relations in the Middle East*. Beirut. 1946. American Press. Str. 903. Nimkoff M. F.: *Marriage and the Family*. Cam-

bridge. 1947. Houghton Mifflin Co. Str. XX i 767. Odum Howard W.: *Understanding Society. The Principles of Dynamic Sociology*. New York. 1947. Macmillan. Str. VI i 749. Social Science Research Council: *Public Reaction on the Atomic Bomb and World Affairs: A Nation-wide Survey of Attitudes and Information*. Ithaca. 1947. Cornell University. Str. 310. Zimmerman C. C.: *Family and Civilisation*. New York. 1947. Harper and Bros. Str. X i 829. Zimmerman C. C.: *Outline of American Regional Sociology*. Cambridge. 1947. Phillips Book Store. Str. IX i 122.

Coon C. S.: *A Reader in General Anthropology*. New York. 1948. Henry Holt and Co. Str. 650. Sutherland R. L. i J. L. Woodward: *Introductory Sociology*. Chicago. 1948. J. B. Lippincott Co. Str. 864. Hiller E. T.: *Social Relations and Structures: A Study in Principles of Sociology*. New York. 1947. Harper Bros. Str. XII i 692. Edwards Newton i G. Richey: *The School in the American Social Order*. Boston. 1947. Houghton Mifflin. Str. XIV i 880. Miller Hugh: *A Historical Introduction to Modern Philosophy*. New York. 1947. Macmillan Co. Str. X i 615. Shore Maurice: *Soviet Education*. New York. 1947. Philosophical Library. Str. XX i 346. Webb Beatrice: *Our Partnership*. New York. 1948. Longmans. Barnes H. E.: *An Introduction to the History of Sociology*. Chicago. 1948. University of Chicago Press. Str. XVI i 960. Malinowski B.: *Magic, Science and Religion*. Glencoe. 1948. The Free Press. Durkheim Emile: *The Division of Labor in Society*. (Transl. by George Simpson.) Glencoe. 1948. The Free Press. Str. 439. Durkheim Emile: *The Elementary Forms of the Religious Life*. (Transl. by J. Ward Swain). Glencoe. 1948. The Free Press. Str. 456. Russel Bertrand: *The Scientific Outlook*. Glencoe. 1948. The Free Press. Str. 277. Shils Edward: *The Present State of American Sociology*. Glencoe. 1948. The Free Press. Radcliffe-Brown A. R.: *The Andaman Islanders*. Glencoe. 1948. The Free Press. Reuter E. B.: *Handbook of Sociology*. New York. 1948. The Dryden Press.

A. K.

„SCIENCE AND SOCIETY“

Amerykański kwartalnik marksistowski w latach wojny (1940—1943).

Kwartalnik „Science and Society“ założony został w roku 1936 i jest redagowany przez grupę uczonych z różnych amerykańskich uniwersytetów; w skład komitetu redakcyjnego wchodziło: A. E. Blumberg, E. B. Burgum, V. J. Mc Gill, M. Schlauch i Bernard, J. Stern. Do współpracy z wydawcami amerykańskimi przystąpiło wielu wybitnych uczonych europejskich, jak Paul Langevin, J. D. Bernal, Joseph Needham, F. Joliot-Curie.

Zgodnie z intencjami założycieli wyrażonymi w 1 zeszytu pierwszego tomu kwartalnika czasopismo zamierzało „publikować artykuły, rozprawy i sprawozdania ilustrujące proces, w toku którego marksizm dokonuje integracji różnych dyscyplin naukowych i oświetla współzależności pomiędzy nauką i społeczeństwem“.